

Основните права по сухопътните граници: констатации от избрани гранични контролно-пропускателни пунктове на Европейския съюз

Резюме

Хартата на основните права на Европейския съюз определя права, които са от особено значение при граничните проверки, като най-важните от тях са: човешко достойнство (член 1); забрана на изтезанията и на нечовешкото или унижително отношение или наказание (член 4); забрана на робството и на принудителния труд (член 5); право на свобода и сигурност (член 6); право на убежище и защита в случай на принудително отвеждане, експулсиране и екстрадиране (членове 18 и 19); недискриминация (член 21); права на детето (член 24); право на добра администрация (член 41); и право на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес (член 47).

Милиони хора влизат в Европейския съюз (ЕС) ежегодно по суша. На границите те подлежат на проверки. Първо ги проверяват органите на държавата, която напускат, а след това органите на държавата — членка на ЕС, в която влизат. Проверките обхващат както хората, така и стоките. FRA провери зачитането на основните права на сухопътните гранични контролно-пропускателни пунктове (ГКПП), когато държави — членки на ЕС, проверяват дали пътникът има право да влезе на тяхна територия.

Освен в Хартата на основните права на ЕС гаранции за основните права при гранични проверки са формулирани и във вторичното право на ЕС, и по-специално в Кодекса на шенгенските граници, както и в достиженията на правото на ЕС в областта на предоставянето на убежище и в други регламенти и директиви.

Граничните проверки на лица, извършвани по външните граници на ЕС, могат да бъдат разделени на два етапа: всяко лице преминава през **проверка на първа линия**, при която се проверяват изискванията за влизане. Като общо правило лицата могат да останат в своето превозно средство по време на тези проверки, освен ако обстоятелствата не изискват друго. Член 9 от Регламент (ЕО) № 562/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2006 г. за създаване на Кодекс на Общността за режима на движение на лица през границите (Кодекс на шенгенските граници) препоръчва създаването по сухопътните и морските граници на отделни ленти, предназначени за граждани на ЕС, Европейското икономическо пространство (ЕИП) и Швейцария, и за пътници от други държави. Ако е необходима по-подробна проверка, пътникът се насочва към **проверка на втора линия**, извършвана обикновено в специални помещения или офиси. След проверката на първа или втора линия на пътниците може да се разреши да влязат в страната или да им бъде отказано влизане и да им се каже да се върнат в държавата, от която са дошли.

Съгласно законодателството на ЕС при влизането си гражданите на трети държави трябва да преминат подробни проверки, както е описано в Кодекса на шенгенските граници. Гражданите на ЕС, ЕИП и Швейцария подлежат обикновено само на минимална проверка. Същото се отнася за членовете на семействата им, независимо от тяхната националност. Изследване на FRA извърши преглед на действащите процедури и практики с цел да установи дали гражданите на трети държави се третират в съответствие с приложимите стандарти за основните права.

Събиране на данни и обхват

В доклада се разглеждат констатациите от изследването, извършено на следните шест сухопътни ГКПП (фигура 1):

- El Tarajal на испанско-мароканската граница и фериботното пристанище на Сеута;
- Капитан Андреево/Капъкуле на българско-турската граница (Капитан Андреево);
- Kiri/Irsala на гръцко-турската граница (Кипи);
- Медука/Sheguni на полско-украинската граница (Медика);

- Röske/Horgoš на унгарско-сръбската граница (Рьоске); и
- Vyšné Nemecké/Užhorod на словашко-украинската граница (Вишне Немачке).

Освен заради желанието за по-голям географски обхват, ГКПП бяха подбрани и заради значението си като големи сухопътни ГКПП в съответните държави – членки на ЕС, и поради това, че на тях са представени различни категории превоз. В таблица 1 е показан броят на

Фигура: Проучени ГКПП

Бележка: В доклада е разгледан граничният контрол само откъм пограничната територия на ЕС.

Източник: Frontex, 2014 г.

Таблица 1: Брой на пътниците, влизащи през граничните контролно-пропускателни пунктове

PPF	2011 г.		2012 г.		2013 г.	
	Общо	Граждани на трети държави	Общо	Граждани на трети държави	Общо	Граждани на трети държави
El Tarajal*	н.д.	н.д.	5,225,041	4,851,733	6,451,547	6,052,936
Капитан Андреево*	1,457,214	1,005,193	1,451,451	1,173,406	1,310,380	1,185,122
Kipi	726,986	277,824	745,848	318,527	852,639	389,011
Medyka	2,092,825	1,747,562	2,354,327	2,063,869	2,549,011	2,238,872
Röszke	2,748,559	1,495,161	2,918,820	1,668,843	3,051,031	1,734,336
Vyšné Nemecké	538,117	328,863	556,004	353,407	571,554	392,627

Бел.: *За България и Испания в бройките, посочени в графата „Граждани на трети държави“, са включени и граждани от други държави – членки на ЕС, и асоциирани към Шенген държави (Исландия, Лихтенщайн, Норвегия и Швейцария).
н.д. = няма данни.

Източник: FRA, въз основа на числени данни, предоставени от органите за управление на националните граници, 2014 г.

лицата, които са използвали ГКПП, обхванати от настоящия доклад, за влизане в ЕС през последните години.

Докладът на FRA се основава на констатациите на изследването, проведено на шест сухопътни ГКПП, всички от които са разположени на главни пътища за влизане в ЕС. На нито един от обхванатите ГКПП няма общи ГКПП, на които служители от органите на държавите – членки на ЕС, и на съседната трета държава да работят съвместно.

Изследването е извършено през 2012 г. и включва предварително проучване и наблюдение на неучастващи лица, както и качествени и количествени интервюта със:

- служители на граничната охрана, включително анкета с 208 служители на първа линия (158 мъже и 45 жени; петима респонденти не са посочили своя пол във въпросника) и полуструктурирани интервюта с 30 служители на средно равнище, главно началник-смени;
- полуструктурирани интервюта със 119 граждани на трети държави, подбрани в резултат на кратка анкета с 579 пътници, спрени на проверките на първа линия; и
- полуструктурирани интервюта с 56 други заинтересовани страни, напр. представители на академичните среди, представители на НПО, журналисти, юристи, работници на ГКПП (напр. сервитьори и хигиенисти)

и някои групи по интереси, напр. водачи на автобуси и камиони.

Констатациите от изследването трябва да се разглеждат, като се вземат под внимание разликите в размерите между шестте ГКПП и правният режим, приложим към El Tarajal (Кодексът на шенгенските граници не се прилага към мароканци от Тетуан, които остават в анклав). Констатациите не могат да се приложат автоматично за други сухопътни ГКПП, въпреки че е възможно редица съображения да са в сила и за други ГКПП. Тъй като изследването се основава главно на полуструктурирани интервюта, констатациите отразяват личен опит, а на интервюираните лица не са поставяни систематично едни и същи въпроси и не са били еднакво подробни в отговорите си по всички ГКПП.

Резултатите от анкетите с пътници и с гранични служители на първа линия не могат да се считат за представителни поради размерите на извадките, които са, общо взето, малки. Затова в таблиците от доклада, в които са показани резултати от анкетите, са включени и точни числени стойности. Резултатите помогнаха все пак да се открият проблемите с основните права, засягащи пътниците по време на гранични проверки, и хвърлиха светлина върху начините за включване на задълженията в областта на основните права в различни оперативни задачи.

Изготвеният в резултат пълен доклад и настоящото резюме са част от проекта относно третирането на гражданите на трети държави по външните граници на ЕС, включен в работните програми на FRA за 2010–2012 г. Те са допълнение към доклад относно ситуацията по южните морски граници на Европа (март 2013 г.) и друг – относно граничните проверки на международните летища (ноември 2014 г.) (вж. карето с допълнителна информация).

В настоящото резюме на FRA са описани проблемите с основните права във връзка с проверките на официалните сухопътни ГКПП. В него не се разглежда положението на лицата, които преминават сухопътната граница незаконно извън ГКПП, например в гората или през полето, т.нар. зелена граница. Повечето незаконни преминавания или опити за преминаване на границата стават през такива зелени граници. В доклада на FRA от 2011 г. *Coping with a fundamental rights emergency: the situation of persons crossing the Greek land border in an irregular manner* („Справяне с извънредни ситуации в областта на основните права: положението на лицата, преминаващи незаконно гръцката сухопътна граница“) са показани сериозните проблеми, свързани с лишаването от свобода, достъпа до убежище

и спазването на принципа на забрана за връщане, пред които могат да бъдат изправени лицата, преминаващи незаконно зелената граница. Няколко международни организации и неправителствени организации (НПО) са анализирали положението с основните права на лицата, задържани след незаконно преминаване на зелената граница, но има ограничени данни относно зачитането на основните права при граничните проверки на редовните пропускателни пунктове.

Настоящото изследване на FRA не обхваща проверки на стоки, извършени от митнически служители, нито проверки, предприети по санитарни съображения или по съображения, свързани с общественото здраве. Тъй като митническите проверки също могат да засегнат основните права, те следва да бъдат предмет на бъдещи изследвания.

Констатациите от изследването служат за информиране на специалистите от практиката, както и авторите на политики на равнище ЕС и в държавите членки за евентуални проблеми с основните права, които могат да възникнат на сухопътните ГКПП. Като повишава тяхната информираност, изследването има за цел да подобри спазването на основните права по външните граници на ЕС.

Основни констатации и основания на доказателства съвети

От гледна точка на основните права, положението по сухопътните ГКПП получава по-малко внимание в сравнение с пунктовете по южните морски граници на Европа и по зелените граници, където животът на мигрантите е изложен на риск и където дейците в областта на основните права редовно докладват за нарушения на принципа на забрана за връщане.

Макар изследването на място да показва, че граничните проверки се извършват, общо взето, рутинно и протичат без инциденти, има някои проблеми, които засягат основните права на пътниците. Те са от третиране без уважение до липса на закрила на децата от евентуална злоупотреба или неидентифициране на лицата, нуждаещи се от защита. Подобни проблеми не бива да се пренебрегват. Първо, необходимо е да се разпространяват и, когато е уместно, да се дублират обещаващите практики за управление на взаимоотношенията с пътниците и да се адаптират процедурите с цел да се постигне пълно спазване на основните права. Второ, пропуските следва да се отстраняват чрез съгласувани усилия на всички субекти.

На равнище ЕС това означава, че всяко действие на ЕС в подкрепа на държавите членки в областта на управлението на границите, независимо дали става въпрос за оперативна подкрепа, упражняване на надзорни функции или предоставяне на финансови средства, следва да насърчава спазването на основните права като главна цел. Това ще допринесе и за създаването на общо разбиране сред граничните служители относно значението на основните права за тяхната ежедневна работа.

По-силна роля за Frontex

Frontex, агенцията на ЕС, създадена да подпомага държавите членки в управлението на границите, изпълнява важна роля за формирането на това общо разбиране. Чрез учебните си дейности и предоставянето на насоки и най-добри практики, както и чрез оперативната подкрепа, предлагана на държавите членки, Агенцията може да насърчава практиките, които подкрепят по-добре основните права на пътниците, и ограничават практиките, които увеличават риска от

нарушения на основните права. Frontex разработи редица инструменти, които подпомагат основните права в ежедневната работа на граничната охрана; досега обаче няма конкретен документ, съдържащ указания за специфични проблеми, възникващи по сухопътните ГКПП.

Становище на FRA

Предоставяната от Frontex оперативна подкрепа на държавите членки може да бъде важна и основна възможност за подпомагане на персонала, който работи на ГКПП, с оглед да се решат много от проблемите, описани в настоящия доклад. Въз основа на констатациите на настоящия доклад, както и на опита на граничните служители, разположени в ГКПП, Frontex се приканва да изготви специфични указания за сухопътните ГКПП, включително предложения за справяне с проблемите, засягащи основните права на пътниците. FRA изразява готовност да подкрепи тази инициатива.

Подобряване на спазването на основните права чрез оценките по Шенген

Системата за оценки по Шенген е друг важен инструмент за защита на основните права в ГКПП. Този механизъм за оценка и наблюдение беше създаден за проверка на прилагането на достиженията на правото от Шенген в държавите — членки на ЕС, и асоциираните към Шенген държави, които са част от Шенгенското пространство. Системата за управление на Шенгенското пространство, преразгледана през 2013 г. с Регламент (ЕС) № 1053/2013, поставя по-голямо ударение върху основните права. Тя изисква при оценките да се отделя специално внимание на зачитането на основните права (съображение 14). Оценките се извършват от експерти от Европейската комисия, съответните агенции на ЕС и държавите членки съгласно многогодишна програма, въпреки че са възможни и посещения без предварително предупреждение. Оценките обхващат всички аспекти на достиженията на

правото от Шенген, като управлението на границите е основен елемент.

Становище на FRA

Всички субекти, участващи в оценките по Шенген, следва да допринесат за включване на основните права в процеса на оценяване. Европейската комисия, която отговаря за оценките по Шенген, и Frontex, която отговаря за обучението на експертите, извършващи тези оценки, се приканват да продължат да използват пълноценно експертния опит, който FRA може да предложи в съответствие със своите правомощия и в границите на ресурсите си.

Третиране с достойнство

Граничните проверки на хората могат да се разделят на два етапа. Първо, всяко лице преминава през проверка на първа линия, при която се проверяват изискванията за влизане. Ако е необходима по-подробна проверка, пътникът се насочва към проверка на втора линия, извършвана обикновено в специални помещения или офиси. Общо взето, изследването показва, че повечето гранични проверки се извършват рутинно и протичат без инциденти. Има обаче някои проблеми, които засягат основните права на пътниците.

На границите хората трябва да бъдат проверявани по начин, който зачита човешкото достойнство, независимо от обема на трафика или от поведението на пътниците. Изследването на място показва, че докато повечето проверки се извършват с уважение, има случаи на неуважително поведение или на използване на неподходящ език към пътниците във всички изследвани ГКПП, макар и в различна степен. Езиковите пречки могат да попречат на ефикасната комуникация с пътниците, по-специално при някои ГКПП. Устните преводи в ГКПП се договарят по правило *ad hoc*. Повечето гранични служители разчитат на помощта на колеги или дори на други от преминаващите пътници, което може евентуално да доведе до неправилно тълкуване или до нарушаване на неприкосновеността на личния живот на проверяваното лице.

„Ами, аз всъщност не говоря арабски, но да кажем, че се справям [...]. Има няколко смени с полицаи мюсюлмани, така че това е много полезно. После [...] често молим чистачките да ни помогнат [...]. А в най-лошия случай се обръщаме към пътник на границата, към някой от преминаващите испанци мюсюлмани, много пъти сме ги молили за помощ [...] и го правим твърде често. Идеалното ще е да имаме тук преводач. [...] Преводачи има в централния полицейски участък, така че можем да се обадим по телефона на преводача там: „Ей, кажи, моля те, на този човек еди какво си“.“

(Началник-смяна, El Tarajal)

Някои ГКПП са създали специални процедури за проверка на лица в уязвимо положение (напр. без да се изисква от пътниците с намалена подвижност да слизат от автобуса, в който пътуват).

Други не са го сторили и третирането на лицата в уязвимо положение зависи от чувствителността на отделните гранични служители. Когато хората изчакват между различните проверки, което може да продължи часове, не във всички ГКПП има достъп до вода, основни хранителни продукти и тоалетни.

Много малко пътници подават жалби във връзка с отношението на граничната охрана. На теория те могат да подават жалба за неуместно поведение на граничната охрана във всички ГКПП, но няма лесно достъпна информация относно жалбите. Освен съдебните процедури механизмите за подаване на жалби се управляват обикновено от органа, отговарящ за управлението на границите, което поставя въпроси за неговата обективност и безпристрастност.

Становище на FRA

Държавите членки следва да насърчават допълнително основните и напреднали езикови умения, като предлагат на персонала възможности за обучение и стимули. Акцентът следва да се постави върху езици, които граничните служители използват най-често в своята работа, по-специално английски език и езиците на съответните съседни страни, особено когато се различават съществено от майчините езици на граничните служители. Инструментът на Frontex за английски език за напреднали, предназначен за летищата, може да се адаптира за използване в сухопътните ГКПП и да бъде разпространен.

Държави членки, които все още нямат устойчиви договорености за ефективен усетен превод, следва да обсъдят въвеждането на такива, включително по телефона или чрез видеоконференция, за улесняване на комуникацията с пътниците, които говорят не толкова често срещани езици, избягвайки по този начин решения ad hoc на езиковите проблеми, които могат да доведат до неоправдани рискове. Може да се проучи също използването на подходящи инструменти на информационните технологии за попълване на пропуските в превода.

Държавите членки следва да предприемат ефективни дисциплинарни или други подходящи мерки за справяне с тежките форми на неуважително поведение. Те трябва да осигурят редовно обучение за опресняване на уменията на граничните служители за третиране на пътниците с уважение и професионализъм. Обучението следва да подчертае колко е важно те да бъдат учтиви и официални във всички ситуации и да обръщат внимание на културните и езиковите различия при комуникацията с пътниците. Тези въпроси следва да се обсъждат на редовни инструктажи в отделните ГКПП.

Държавите членки следва да въведат протоколи, за да се гарантира, че при граничните проверки се вземат под внимание специалните нужди на пътниците в уязвимо положение, напр. лица с намалена подвижност.

Държавите членки следва да инструктират служителите от граничната охрана да информират всички пътници, които подлежат на подробна проверка, относно възможността да подадат жалба за неподходящо третиране от страна на граничната охрана и в такива случаи да предложат ефективни механизми за подаване на жалби.

Органите на държавите членки, които работят на ГКПП, трябва редовно да проверяват дали са задоволени основните потребности на пътниците. Ако има пропуски, те следва да коригират процедурите и инфраструктурата на ГКПП, за да се гарантира, че пътниците имат лесен достъп до вода, санитарни възли, спешни здравни грижи и, в случай на продължителен престой на границата, до подходяща храна.

Процедурни гаранции по време на проверките: информация, предоставена на пътниците

Пътниците, които биват насочени към по-подробни проверки на втора линия, често не получават информация относно целта и процедурата за подробна проверка. Въпреки че за целта са изготвени стандартни формуляри в четири от шестте изследвани ГКПП, по време на посещенията на място е установено, че на един от пунктовете те не се връчват систематично. Пътниците, на които се отказва влизане, се уведомяват за това решение чрез стандартния формуляр, приложен към Кодекса на шенгенските граници – правния документ на ЕС, регулиращ граничния контрол, но не непременно на език, който пътникът може да прочете. Информация относно възможностите за правна помощ обикновено не се дава, което силно затруднява подаването на възражение срещу отказ за влизане, преди лицето да бъде върнато.

Становище на FRA

Държавите членки следва да гарантират, че на лицата, подложени на проверки на втора линия и получили отказ за влизане през съответния ГКПП, се предоставя информацията, изисквана от член 7, параграф 5 и член 13, параграф 2 от Кодекса на шенгенските граници. Необходимо е да се вземат проактивни мерки за предоставяне на информация къде може да се получи правен съвет относно подаването на възражение против отказ за влизане чрез раздаване на списъци с адвокати на пътниците, получили отказ, или чрез поставяне на такива списъци на видни места.

Третиране на децата по време на проверки

Кодексът на шенгенските граници изисква от граничните служители да обръщат специално внимание на децата, независимо дали те пътуват, придружени от лице на зряла възраст, или не. Това включва проверка на родителските грижи на лицата, придружаващи детето, или родителско съгласие, ако детето пътува само. Придружените деца имат по-скоро пасивна роля при

граничните проверки: на практика те си взаимодействат само с придружаващите лица на зряла възраст, което намалява възможността за идентифициране на деца, изложени на риск например от трафик. Непридружени непълнолетни лица без документи се срещат рядко на сухопътните ГКПП. Когато такива все пак се появят, процедурните стъпки, включително тестове за определяне на възрастта, се извършват често без присъствието на временен попечител или законен представител. Специфично обучение по закрилата на децата все още не се предлага на всички служители на ГКПП, въпреки че мнозина биха приветствали такова обучение.

Становище на FRA

Служителите на граничната охрана следва да обмислят възможността да разговарят с децата при проверките на първа линия с цел да идентифицират сред тях изложените на риск от насилие или злоупотреба, включително отвлечане. Следва да се повиши осведомеността на граничните служители в областта на закрилата на децата, включително чрез систематично разпространяване на наръчника на Frontex за деца Vega – средство за идентифициране на деца в риск, който може да се адаптира за сухопътните граници. Следва да се предлагат възможности за обучение, когато е възможно, в сътрудничество с организации, специализирани в областта на закрила на децата.

Достъп до убежище

Броят на молбите за закрила на сухопътните ГКПП е изключително малък, въпреки че това се промени в Полша след гражданските размирици в Украйна през 2014 г. Обикновено обаче е трудно за лица без документи, идващи отдалеч, да достигнат до границата на ЕС: по принцип те няма да бъдат допуснати през контролния пункт на съседната трета държава. Информация на видно място относно предоставянето на закрила най-често липсва. С изключение на Полша, служителите на граничната охрана имат ограничен опит с молбите за закрила. При проверката на първа линия обикновено не се полагат съществени усилия за идентифицирането на лица, търсещи международна закрила. Такива случаи ще бъдат разгледани, само ако тези лица изрично заявят, че търсят закрила.

„При случай с потенциални лица, търсещи закрила, освен ако не заявят, че търсят закрила, граничните служители не носят отговорност за извършване на преценка дали не става въпрос за потенциално лице, търсещо закрила [...]“

(Началник-смяна, Roske)

Становище на FRA

В ГКПП държавите членки следва да обявят информацията относно международна закрила на видни места и на различни езици. Това е особено важно в ГКПП, където анализът на риска показва възможно пристигане на търсещи закрила лица, и във всички ГКПП за всички лица, преминаващи проверка на втора линия. Когато има данни, че пътникът може да се нуждае от международна закрила, съгласно член 8 от Директивата за процедурите за убежище (2013/32/ЕС) граничните служители са длъжни да предоставят на лицето съответната информация относно предоставянето на закрила.

Европейската служба за подкрепа в областта на убежището (EASO) и Frontex следва да разработят инструменти в помощ на граничната охрана за идентифициране на пътниците, нуждаещи се от международна закрила. За тези инструменти следва да се използва практическият опит на държавите членки и в глобален аспект на Върховния комисариат на ООН за бежанците (ВКБОУН), който трябва да бъде свързан с този процес.

Идентифициране на предполагаеми жертви на трафик на хора

Идентифицирането на потенциални жертви на трафик на хора в ГКПП е трудна задача. Инструментите, разработени на равнище ЕС в помощ на граничната охрана за разпознаване на признаци за трафик на хора, остават малко познати за граничните служители на първа линия, които разглеждат идентифицирането на жертви на трафик на хора като странична задача. При проверката на първа линия обикновено не се полагат съществени усилия за идентифицирането на потенциални жертви на трафик на хора. Такива случаи се разглеждат, само ако лицата изрично заявят, че са били жертви на трафик на хора.

„Не сме имали нито един случай на трафик на хора през седемте години, откакто съм тук.“

(Началник-смяна, Kipri)

Становище на FRA

Държавите членки следва да осигурят проактивно разпространяване и да насърчават систематичното използване на инструментите, разработени на европейско и международно равнище, в помощ на граничната охрана за идентифициране на жертви на трафика на хора.

Frontex следва да гарантира, че граничната охрана използва по-систематично материалите на Агенцията за борба с трафика на хора. Frontex следва да насочи усилията си към служителите на първа линия, разположени в ГКПП, и по-специално на разположените в рамките на операциите, координирани от Frontex.

Координираният от Европол мултидисциплинарен проект за борба със заплахите от престъпления (EMPACT) представлява възможност за повишаване на капацитета на държавите членки за идентифициране и защита на заподозрени жертви на трафик на хора на национално равнище. Държавите членки се насърчават да използват пълноценно възможностите, предлагани от проекта, за повишаване на капацитета на ГКПП за идентифициране на жертви. Те могат например да уведомяват персонала на ГКПП за последните тенденции и да предоставят обратна връзка относно ефективността на минали действия на ГКПП.

Лишаване от свобода на сухопътните граници

На сухопътните граници лицата, получили отказ за влизане, се приканват да се върнат в съседната страна или се придружават обратно от граничната охрана. Ако се налага да бъдат временно задържани, това се прави обикновено само за кратък период, по принцип не повече от 24 часа. Подозрение за престъпна дейност е основната причина за лишаване на пътника от неговата свобода на ГКПП, въпреки че лицата могат да бъдат задържани и по причини, свързани с имиграцията или общественото здраве.

Някои ГКПП разполагат със заключени помещения, където пътниците могат да бъдат първоначално задържани, ако срещу тях бъде образувано наказателно производство или ако недопуснатите за влизане лица не могат да бъдат незабавно предадени на съседната държава, от която са дошли. Такива помещения за задържане са обзаведени обикновено само с най-необходимото и не са оборудвани за престой през нощта, въпреки че по закон лицата могат да бъдат задържани там в течение на няколко часа. Лица, които трябва да бъдат задържани за по-дълъг срок, се прехвърлят на други места.

Становище на FRA

В ГКПП, където има помещения за задържане, държавите членки следва да осигурят хуманни условия и задоволяване на основните нужди. Те следва да вземат мерки за осигуряване на достъп до храна, вода и тоалетни за задържаните лица, а за задържаните през нощта трябва да има необходимото оборудване за почивка. Лицата, заподозрени в извършване на престъпна дейност, следва да се държат отделно от задържаните по причини, свързани с имиграцията.

На положението в сухопътните гранични контролно-пропускателни пунктове при влизане в ЕС се отделя по-малко внимание, отколкото на южните морски граници на Европа, където животът на мигрантите е изложен на риск. Макар изследването на FRA да показва, че граничните проверки на граждани на трети държави се извършват, общо взето, рутинно и протичат без инциденти, има някои проблеми, които засягат основните права на пътниците. Те са от третиране без уважение до неизпълнение на задължението да се идентифицират лицата, нуждаещи се от закрила. Подобни проблеми не бива да се пренебрегват. Наред с други два доклада на FRA относно въздушните и южните морски граници, настоящото резюме и съответният пълен текст на доклада имат за цел да информират специалистите от практиката и авторите на политики от ЕС и държавите членки за проблемите в областта на основните права, които могат да възникнат по сухопътните граници. По-добрата информираност следва да допринесе и за създаването на общо разбиране между служителите на граничната охрана относно това, какво означават основните задължения за тяхната ежедневна работа, и в крайна сметка да повиши спазването на основните права по външните граници на ЕС.

Допълнителна информация:

За пълния текст на доклада на FRA относно граничните проверки на сухопътните граници – **Fundamental rights at land borders: findings from selected European Union border crossing points** („Основните права по сухопътните граници: констатации от подбрани гранични контролно-пропускателни пунктове на Европейския съюз“) (2014 г.) – вж.: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/fundamental-rights-land-borders-findings-selected-european-union-border-crossing> (на английски език).

За пълния текст на доклада относно граничните проверки на летищата – **Fundamental rights at airports: Border checks at international airports in the European Union** („Основните права по летищата: гранични проверки на международните летища в Европейския съюз“) (2014 г.) – вж.: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/fundamental-rights-airports-border-checks-five-international-airports-european> (на английски език).

За резюмето относно летищата – **Fundamental rights at airports: border checks at five international airports in the European Union: Summary** („Основните права по летищата: гранични проверки на пет международни летища в Европейския съюз: Резюме“) (2014 г.) – вж.: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/summary-fundamental-rights-eu-international-airports> (на английски и френски език).

За пълния текст на доклада относно морските граници – **Fundamental rights at Europe's southern sea borders** („Основните права по южните морски граници на Европа“) (2013 г.) – вж.: <http://fra.europa.eu/en/publication/2013/fundamental-rights-europes-southern-sea-borders> (на английски език).

За резюмето относно морските граници – **Fundamental rights at Europe's southern sea borders: Summary** („Основните права по южните морски граници на Европа: Резюме“) (2013 г.) – вж.: <http://fra.europa.eu/en/publication/2013/fundamental-rights-europes-southern-sea-borders-summary> (на английски, френски, немски, гръцки, италиански и испански език).

За доклада относно солидарността на ЕС и Frontex – **EU solidarity and Frontex: fundamental rights challenges** („Солидарността на ЕС и Frontex: проблеми с основните права“) (2013 г.) – вж.: <http://fra.europa.eu/en/publication/2013/eu-solidarity-and-frontex-fundamental-rights-challenges> (на английски език).

Вж. също:

- FRA-ЕСПЧ, „Наръчник по европейско право относно убежището, границите и имиграцията“ (2013) на: http://fra.europa.eu/sites/default/files/handbook-law-asylum-migration-borders-2nded_bg.pdf (достъпен на всички езици на ЕС);
- FRA, **Coping with a fundamental rights emergency – The situation of persons crossing the Greek land border in an irregular manner** („Справяне с извънредни ситуации в областта на основните права – положението на лицата, преминаващи незаконно гръцката сухопътна граница“) (2011 г.), на: <http://fra.europa.eu/en/publication/2011/coping-fundamental-rights-emergency-situation-persons-crossing-greek-land-border> (на английски език).

Общ преглед на дейностите на FRA в областта на убежището, границите и миграцията може да се намери на следния адрес: <http://fra.europa.eu/en/theme/asylum-migration-borders>.

Служба за публикации

© Агенция на Европейския съюз за основните права, 2015 г.

Photo: © Frontex

TK-02-15-035-BG-C (print); TK-02-15-035-BG-N (PDF)

FRA – АГЕНЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА ОСНОВНИТЕ ПРАВА

Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Виена – Австрия
Тел. +43 158030-0 – Факс +43 158030-699
fra.europa.eu – info@fra.europa.eu
[facebook.com/fundamentalrights](https://www.facebook.com/fundamentalrights)
[linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency](https://www.linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency)
twitter.com/EURightsAgency

Print: ISBN 978-92-9239-850-7, doi:10.2811/376008
PDF: ISBN 978-92-9239-859-0, doi:10.2811/812800